

CYNLLUN STRATEGOL CYMRAEG MEWN ADDYSG

Enw'r Awdurdod Lleol

Ceredigion

Cyfnod y Cynllun hwn

2022-32

Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg hwn yn cael ei wneud o dan adran 84 o *Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013* ac mae'r cynnwys yn cydymffurfio â *Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) 2019*¹⁻². Rydym wedi rhoi sylw dyledus i'r canllawiau statudol a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru wrth bennu ein targedau.

Llofnod: Meinir Ebbsworth Dyddiad: 31 Ionawr 2022

(Mae angen i'r Prif Swyddog Addysg yn eich awdurdod lleol lofnodi'r Cynllun hwn)

¹ [Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg \(Cymru\) 2019](#)

² [Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg \(Cymru\) \(Diwygio\) \(Coronafeirws\) 2020](#)

Nodiadau i'ch cynorthwyo

Bydd angen i chi amlinellu gweledigaeth addysg cyfrwng Cymraeg eich awdurdod lleol dros y deng mlynedd nesaf a'r prif amcanion strategol ar gyfer y cyfnod hwn. Dangoswch sut y byddwch yn cyflawni Deilliant 1-7 gan gyfeirio at y Canllawiau.

Cyn cwblhau'r templed hwn, cyfeiriwch yn benodol at Rhan 2 o'r Canllawiau ar Gynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg.

<https://llyw.cymru/cynlluniau-strategol-cymraeg-mewn-addysg>

Mae'r rhan hon yn nodi'r gofynion statudol ar gyfer yr hyn y mae'n rhaid ei gynnwys yn eich Cynllun (fel yr amlinellir yn Atodlen y Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) 2019). Yn ogystal â'ch targed 10 mlynedd cyffredinol, mae rhai datganiadau yn yr Atodlen yn gofyn i chi osod targedau eraill, ac os felly, dylech hefyd gyfeirio at y rheini.

Ein gweledigaeth deng mlynedd ar gyfer cynyddu a gwella'r cynllunio darpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg yn ein hardal

TARGED 10 MLYNEDD O RAN NIFER Y PLANT BLWYDDYN 1 A ADDYSGIR DRWY GYFRWNG Y GYMRAEG

Erbyn mis Medi 2032, dyhead Cyngor Sir Ceredigion yw y bydd pob disgybl yn ysgolion yr awdurdod yn derbyn addysg drochi cyfrwng Cymraeg hyd nes y bydd yn saith oed. Bydd derbyn sylfaen ragorol wrth siarad a chyfathrebu yn y Gymraeg yn cynyddu ar ddewis a hyder y disgybl i ddilyn trywydd cwbl ddwyieithog drwy weddill ei yrfa addysgol ac wrth wynebu byd gwaith a bywyd cymdeithasol y dyfodol. Bydd hyn nid yn unig yn llesol i'r unigolyn ac i sefyllfa'r Gymraeg yng Ngheredigion fel iaith gymunedol, bydd hefyd yn cyfrannu'n gadarnhaol iawn tuag at nodau llesiant cenedlaethol Cymru ac at nod Llywodraeth Cymru i gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg i filiwn erbyn 2050.

Mae'r datblygiadau hyn hefyd yn mynd law yn llaw gyda thri nod strategol 'Strategaeth iaith Ceredigion' sef:

- Cynyddu sgiliau iaith trigolion Ceredigion
- Cynyddu'r cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yng Ngheredigion
- Sicrhau amodau cymdeithasol sy'n galluogi'r Gymraeg i ffynnu bydd hefyd yn cyfrannu'n gadarnhaol iawn tuag at nodau llesiant

Ym mis Medi 2020 nodwyd bod 72.9% o ddisgyblion Blwyddyn 1 ysgolion Ceredigion yn derbyn addysg cyfrwng Cymraeg. Erbyn 2032, dyhead Cyngor Sir Ceredigion, a hynny drwy ymgynghori'n llawn â rhan-ddeiliaid ar hyd y daith, yw bod y *targed* o 87% (Ystod Uchaf) a awgrymwyd gan Llywodraeth Cymru yn cael ei ragori ymhellach i 100%.

Deilliant 1

Mwy o blant meithrin/ tair oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

Ble rydym ni nawr?

Darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg

- Mae llawer o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar gael yng Ngheredigion ar gyfer yr oedran cyn-ysgol oherwydd nifer y Cylchoedd Meithrin a darpariaeth gofal plant eraill sy'n weithredol yma.
- Mae angen mwy o warchodwyr plant sy'n siarad Cymraeg, yn enwedig yng ngogledd y sir. Mae Aberystwyth ac Aberaeron wedi cael eu nodi fel dwy ardal lle mae angen mwy o ddarpariaeth gwarchodwyr plant Cymraeg.
- Ceir 872 (data Asesiad o Ddigonolrwydd Gofal Plant 2017-2022) o leoedd cyn-ysgol/meithrinfa/Cylch Meithrin ar gyfer plant 3 oed yng Ngheredigion. Mae 81% ohonynt mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg ac mae'r gweddill yn ddwyieithog neu'n gyfrwng Saesneg. Mae dewis o ddarparwyr gofal sesiynol ar draws y sir. Mae'r mwyafrif ohonynt yn lleoliadau Cymraeg.
- Mae'r isod yn cynnig dadansoddiad o'r math o ofal plant a ddefnyddir a chyfrwng iaith y darparwr. Gofal plant cyfrwng Cymraeg ddefnyddir amlaf o'r holl fathau o ofal plant. Mae hyn ar ei uchaf ar gyfer gofal sesiynol trwy'r Cylchoedd Meithrin a'r clybiau brecwast am ddim sydd ar gael yn yr ysgolion. Mae'r rhan fwyaf o ysgolion Ceredigion yn ysgolion cyfrwng Cymraeg.

Nifer y darparwyr gofal plant yn ôl iaith y ddarpariaeth (Rhagfyr 2019):

	Cymraeg	Cymraeg a Saesneg	Saesneg gydag elfennau o Gymraeg	Saesneg	Cyfanswm lleoliadau
Nifer gwarchodwyr cofrestrdig	12	12	16	11	51
Nifer Meithrinfeydd Dydd cofrestredig	3	4	0	1	8
Nifer Gofal Sesiynol cofrestrdig	25	2	0	0	27
Nifer lleoliadau ôl ysgol cofrestredig	9	6	0	3	18
Cyfanswm	49	24	16	15	104

Mae 21 o leoliadau nas cynhelir yn darparu addysg i blant 3 oed ar draws y sir.

Enw'r lleoliad	Cyfrwng Iaith y Darparwr
CM Penparc	Cymraeg
Meithrinfa Camau Bach (Aberystwyth)	Cymraeg
Meithrinfa Plas Gogerddan	Saesneg a Cymraeg yn ôl dewis
Mês Bach (Blynyddoedd Cynnar Cymru)	Saesneg a rhai elfennau dwyieithog
Grŵp Chwarae Padarn Sant (Blynyddoedd Cynnar Cymru)	Saesneg a rhai elfennau dwyieithog
CM Trefeurig	Cymraeg
CM Felinfach	Cymraeg
CM Talybont	Cymraeg
CM Ffrindiau Bach Tegryn (Aberporth)	Cymraeg
Grŵp Chwarae Dwyieithog Aberporth (Blynyddoedd Cynnar Cymru)	Saesneg a rhai elfennau dwyieithog
CM Llechryd	Cymraeg
CM Llangeitho	Cymraeg
CM Llanilar	Cymraeg
CM Llanarth	Cymraeg
CM Cei Newydd	Cymraeg
CM Llangwryfon	Cymraeg
CM Llanrhystud (Glan y Môr)	Cymraeg
CM Llanfarian	Cymraeg
CM Pontrhydfendigaid	Cymraeg
CM Penllwyn	Cymraeg
CM Talgarreg	Cymraeg

Data Dilyniant Mudiad Meithrin i addysg cyfrwng Cymraeg (data 2019/20):

Mae mwyafrif helaeth y plant sy'n mynychu Cylch Meithrin yn trosglwyddo i addysg cyfrwng Cymraeg. Er hyn, yn 2019/20 mae cyfradd dilyniant Cylch Meithrin Cei Newydd i addysg Gymraeg yn 25%, Camau Bach (Aberystwyth) yn 97.74%, CM Penllwyn yn 87.5%, CM Talybont yn 90%, 0% y CM Pontrhydfendigaid (1 plentyn oedd yn trosglwyddo i'r cynradd), CM Glan y Môr (Llanrhystud) yn 92.31%. Mae Cylch Meithrin Cei Newydd (cyfrwng Cymraeg) yn nalgylch Ysgol Cei Newydd sydd yn ysgol sydd wedi ei diffinio fel ysgol gynradd cyfrwng Saesneg yn bennaf ond â defnydd sylweddol o'r Gymraeg.

Blynyddoedd Cynnar Cymru a gofal preifat

Nid oes data pendant am drosglwyddiad plant o Meithrinfa Plas Gogerddan, Gofal Plant Mês Bach, Grŵp Chwarae Padarn Sant nac o Grŵp Chwarae Dwyieithog Aberporth i addysg cyfrwng Cymraeg. Mae Grŵp Chwarae Dwyieithog Aberporth yn nalgylch ysgol cyfrwng Cymraeg sef Ysgol Gynradd Aberporth. Gwasanaeth Saesneg/dwyieithog sy'n cael ei gynnig gan y lleoliadau hyn.

Ysgolion sy'n darparu addysg i blant 3 oed (dosbarth meithrin)

Ysgol	Cyfrwng
Dyffryn Cledlyn	Cymraeg
Aberteifi	Cymraeg
Plascrug*	Saesneg
Llwyn yr Eos*	Saesneg
Rhydypennau	Cymraeg
Y Dderi	Cymraeg
Bro Teifi	Cymraeg
Aberaeron	Cymraeg
Henry Richard	Cymraeg
T Llew Jones	Cymraeg
Ysgol Gymraeg	Cymraeg
Cenarth	Cymraeg
Bro Pedr	Cymraeg
Bro Sion Cwilt	Cymraeg

Mae 12 o'r ysgolion felly yn ysgolion cyfrwng Cymraeg a dwy ysgol* yn ardal Aberystwyth wedi'u diffinio'n bresennol fel ysgolion cyfrwng Saesneg gyda defnydd sylweddol o'r Gymraeg.

- Mae Dechrau'n Deg yn darparu gofal plant sesiynol am ddim i bob plentyn 2 - 3 oed sy'n byw yn ardaloedd daearyddol Dechrau'n Deg o fewn lleoliadau gofal plant cymeradwy. Mae pob un o'r lleoliadau yma yn rhai cyfrwng Cymraeg gan gynnwys y ddarpariaeth yn 'Ffrindiau Bach yr Eos' (Penparcau/Llwyn yr Eos - Aberystwyth).
- Mae mwyafrif o'r darparwyr gofal plant wedi cofrestru ar gyfer darparu 'Cynnig Gofal Plant 30 awr' Llywodraeth Cymru i blant 3-4 oed
- Mae angen denu mwy o bobl i fod yn warchodwyr plant yn yr ardaloedd lle mae diffyg darpariaeth. Mae hyn yn arbennig o wir am warchodwyr plant sy'n siarad Cymraeg.
- Mae annog staff mewn lleoliadau gofal plant i ddilyn hyfforddiant i wella eu sgiliau Cymraeg yn parhau i fod yn her oherwydd byddai'n well gan staff fod yr hyfforddiant ar gael iddynt pan fyddant gyda'r plant.

Ble rydym yn ceisio bod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd yno?

- Llunio ymgyrch flynyddol er mwyn annog mwy o warchodwyr Cymraeg eu hiaith (o fis Medi 2022 ymlaen).
- Gwyntyllu'r posibilrwydd o geisio cynyddu nifer y darparwyr/gwarchodwyr plant sydd ar gael i ddarparu gwasanaeth Cymraeg drwy eu cefnogi/talu am fynychu cyrsiau dysgu/gloywi Cymraeg.
- Ehangu ar y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ym mhob darpariaeth gofal plant yn ardal Aberystwyth (gan gynnwys gwarchodwyr, Meithrinfeydd Dydd, Gofal sesiynol a Clybiau ar ôl Ysgol/Gwyliau (gofal cofleidiol).
- Sicrhau partneriaeth agos gydag ysgolion uwchradd a cholegau addysg bellach Ceredigion a chynlluniau/prentisiaethau Mudiad Meithrin er mwyn cael gweithlu digonol cyfrwng Cymraeg yn y sector gofal plant (mis Medi 2022 ymlaen).
- Anelu at ddilyniant 100% cyfrwng Cymraeg o'r cylchoedd meithrin MM presennol i ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg meithrin a derbyn ysgolion cylch Aberystwyth yn ystod hanner cyntaf oes y cynllun hwn.
- Ymgynghori gyda'r nod o greu dosbarth meithrin CC yn Ysgol Cei Newydd, Comins Coch ac Ysgol Padarn Sant yn ogystal ag ymgynghori i gynllunio darpariaeth meithrin cyfrwng Cymraeg yn Ysgol Llwyn yr Eos ac Ysgol Plascrug yn ystod hanner cyntaf oes y cynllun hwn, gan hwyluso dilyniant ieithyddol ar draws y cyfnod sylfaen. (Mae'r uchod yn golygu y byddai pob plentyn sy'n mynychu darpariaeth Cylchoedd Meithrin (MM)/Grwpiau Chwarae (BCC) eraill ar draws y sir yn dilyn llwybr mamiaith gan mai darpariaeth CC fyddai yn nghyfnod sylfaen pob ysgol).
- Sicrhau y byddwn yn cydweithio gyda 'Dechrau'n Deg' gyda'r nod o gynyddu'r lleoedd ar gael yn y ddarpariaeth CC i blant 2-3 oed ym Mhenparcau (Ffrindiau Bach yr Eos) o fis Medi 2022 ymlaen.
- Llunio rhaglen flynyddol o hyfforddiant gloywi iaith i weithlu gofal plant presennol (a'r dyfodol) yn benodol yn ardal Aberystwyth pan bydd cyllid yn caniatáu.
- Cynllunio rhaglen gefnogol o ddysgu proffesiynol am ddulliau trochi iaith effeithiol yn y blynyddoedd cynnar.
- Rhoi sylw i'r diffyg gwarchodwyr plant sy'n siarad Cymraeg drwy barhau i ymgyrchu ac annog mwy o unigolion sy'n siarad Cymraeg i ymuno â'r proffesiwn.
- Cydweithio gyda phartneriaid yn y colegau addysg bellach ayyb er mwyn hyrwyddo manteision y Gymraeg yn y gweithle ac yn benodol o ran yr angen am warchodwyr/gweithlu gofal plant Cymraeg eu hiaith yn y dyfodol.
- Sicrhau dosbarth sy'n darparu addysg 3 oed mewn ysgol cyfrwng Cymraeg newydd sy'n gwasanaethu ysgolion Dyffryn Aeron (Felinfach, Ciliau Aeron a Dihewyd). Yn bresennol cylchoedd meithrin lleol sy'n darparu hynny. Mae 'Grant Cyfalaf Cynnig Gofal Plant' wedi sicrhau cyllid i ddarparu gofod ar gyfer darpariaeth Cylch Meithrin/gofal cofleidiol.
- Dros gyfnod y cynllun, bydd pob ysgol gynradd newydd a gynllunnir, yn darparu addysg cyfrwng Cymraeg i blant 3 oed. Bydd yr awdurdod yn cydweithio gyda Mudiad Meithrin i geisio sicrhau lleoliad i wasanaethu plant 2-3 oed a gofal cofleidiol ar y safle.

- Parhau i gydweithio gyda'r Mudiad Meithrin i ehangu'r ddarpariaeth ar gyfer plant cyn oed ysgol (2-3 oed) drwy eu prosiect 'Sefydlu a Symud'.
- Bydd Cyngor Sir Ceredigion yn parhau i annog a hyrwyddo manteision y Gymraeg ac amlieithrwydd drwy wefan Cyngor Sir Ceredigion a thrwy ddolenni sy'n arddangos adnoddau penodol e.e. Byw a Bod, Cymraeg i Blant, Cylchoedd Ti a Fi, Gofal Plant Ceredigion, Mudiad Meithrin, Cered, Sianel 'You-Tube' y Gymraeg ayyb.
- Uned Gofal Plant – trwy'r Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant, nodi a chynllunio mesurau i gryfhau ac ehangu darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg yn yr ardal i sicrhau llwybr di-dor tuag at addysg cyfrwng Cymraeg. Byddwn yn sicrhau bod Gwasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd ar gyfer rhieni/gofalwyr a darpar rieni/gofalwyr yn darparu gwybodaeth am fanteision magu plant yn ddwyieithog a defnyddio'r Gymraeg gartref drwy wefan DEWIS Cymru a FIS.
- Yn dilyn y prosesau ymgynghori perthnasol, bydd cyswllt CLIC y cyngor yn cyfeirio rhieni newydd at swyddog Derbyniadau'r awdurdod fydd yn nodi mai addysg cyfrwng Cymraeg fydd holl ddarpariaeth meithrin yr awdurdod a hynny wedi ei gynllunio ar gyfer hanner cyntaf oes y cynllun hwn.
- Bydd unrhyw rieni newydd o'r tu allan i'r awdurdod yn cael eu cyfeirio at swyddog Derbyniadau'r awdurdod fydd yn dosbarthu gwybodaeth unffurf fydd yn nodi mai darpariaeth drochi cyfrwng Cymraeg fydd y blynyddoedd cynnar i ddisgyblion hyd 7 oed. Bydd hefyd yn nodi manteision dwyieithrwydd a byw mewn cymdeithas ddwyieithog yn y dyfodol. Bydd hyn yn weithredol yn ystod hanner cyntaf oes y cynllun hwn.
- Wrth i rieni ddewis ysgol i'w plentyn, mae'n ddyletswydd o dan Adran 10 o'r Mesur i hyrwyddo mynediad at addysg a hyfforddiant drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae adran 6 o'r Mesur yn rhoi grym i awdurdodau lleol ddarparu trefniadau trafniadaeth i ddysgwyr nad ydynt o reidrwydd yn mynychu eu hysgol agosaf oherwydd dewis iaith.

Polisi Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol / Coleg:

<https://www.ceredigion.gov.uk/preswylwr/ysgolion-ac-addysg/cludiant-ysgol-coleg/>

- Gweithio mewn partneriaeth gyda Blynyddoedd Cynnar Cymru (sy'n cefnogi'r lleoliadau) a Phwyllgorau Rheoli perthnasol er mwyn sicrhau bod y ddarpariaeth yn eu grwpiau chwarae ar gyfer plant 2-3 oed (yn y pendraw) h.y. Padarn Sant, Aberporth a Mês Bach yn ddarpariaeth gyda phwyslais cyfrwng Cymraeg gan ystyried y bydd y plant i gyd yn trosglwyddo i ddarpariaeth CC meithrin 3 oed yn yr ysgolion lleol yn sgil proses ymgynghori yn ystod hanner cyntaf oes y cynllun hwn.
- Mae plant Grŵp Chwarae Aberporth yn trosglwyddo i addysg CC ar hyn o bryd felly byddwn yn cydweithio i weld datblygiad ieithyddol sydd â gogwydd gynyddol o safbwynt y Gymraeg yno o fis Medi 2022 ymlaen.
- Cydweithio gyda grwpiau gofal plant preifat e.e. Meithrinfeydd Dydd er mwyn sicrhau cynnydd yn y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a hynny er mwyn hwyluso dilyniant i addysg feithrin/derbyn cyfrwng Cymraeg yn ysgolion cylch Aberystwyth.

- Parhau i gyd weithio gyda Mudiad Meithrin, Cymraeg i Blant, Cylchoedd Ti a Fi, Canolfannau Teulu a Dechrau'n Deg i gefnogi rhieni a phlant i ddechrau'r daith o addysg cyfrwng Cymraeg trwy'r dull trochi.
- Parhau i gyd weithio gyda Mudiad Meithrin a thrwy hynny gyda'r Cylchoedd Meithrin i ddarparu gwasanaethau Dechrau'n Deg, Cynnig Gofal Plant a gofal cofleidiol.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

Bod holl blant Ceredigion yn/wedi cael mynediad lawn i addysg cyfrwng Cymraeg o'r blynyddoedd cynnar(3 oed) hyd 7 oed yn ddi-wahân gan adeiladu ar y dewis hwnnw wrth symud ymlaen i gyfnodau nesaf eu haddysg a'u bywyd cymdeithasol hyd 11 oed a thu hwnt.

Data Allweddol

Yn y tabl isod nodir canran y plant 3 oed hynny fydd mewn addysg CC yn ysgolion Ceredigion ac mewn lleoliadau nas-cynhelir CC. Yn 2020/21 roedd y ganran honno oddeutu 79%. Erbyn diwedd y cynllun hwn bydd y ganran wedi cynyddu ac yn cynnwys y dosbarthiadau meithrin 3 oed sydd wedi eu datblygu i fod yn rhai CC.

Niferoedd a % y plant meithrin/ tair oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

2022 - 2023		2023 - 2024		2024 - 2025		2025 - 2026		2026 - 2027	
	80 - 85%		80 - 85%		80 - 85%		80 - 90%		85 - 95%
2027 - 2028		2028 - 2029		2029 - 2030		2030 - 2031		2031 - 2032	
	85 - 95%		90 - 100%		95 - 100%		95 - 100%		95 - 100%

Deilliant 2

Mwy o blant dosbarth derbyn/ pump oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

Ble rydym ni nawr?

Yn y flwyddyn ysgol 2020/2021, mae 72.9% o holl ddisgyblion Blwyddyn 1 ysgolion Cyngor Sir Ceredigion yn derbyn addysg cyfrwng Cymraeg.

Bydd disgyblion Blwyddyn 1 Ysgol Bro Pedr yn ymddangos yn y data ym Medi 2022 gan eu bod eisoes wedi mynd drwy'r broses o ddatblygu'n ieithyddol yn y cyfnod sylfaen. Dosbarth meithrin 2020/21 yw'r disgyblion cyntaf i ddilyn y continwwm CC yn y cyfnod sylfaen.

Ble rydym yn ceisio bod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd yno?

Mae Cymraeg 2050 yn nodi'n glir mai addysg drochi lawn yn y Gymraeg – hynny yw, addysg mewn lleoliad cyfrwng Cymraeg neu gyfrwng Cymraeg yn bennaf – yw'r ffordd fwyaf dibynadwy o greu unigolion gyda'r sgiliau a'r hyder i ddefnyddio'r iaith yn gyfforddus yn eu bywydau pob dydd.

- Drwy broses ymgynghori a chydweithio gyda phenaethiaid, cyrff llywodraethol a holl ran-ddeiliaid Ysgol Cei Newydd, Ysgol Plas-crug, Ysgol Padarn Sant, Ysgol Llwyn yr Eos ac Ysgol Comins Coch, gweld datblygiad i'r drefn bresennol gan gynnig dewis ieithyddol ehangach i holl blant yr ysgolion yma. Byddai'r datblygiad yma'n golygu sefyllfa drochi ieithyddol yn y blynyddoedd cynnar hyd saith oed ym mhob un o'r ysgolion gan gynnwys sefydlu dosbarth meithrin newydd cyfrwng Cymraeg yn Ysgol Comins Coch, Ysgol Padarn Sant ac Ysgol Cei Newydd.
- Ymgynghori ar greu darpariaeth meithrin a chyfnod sylfaen CC yn Ysgol Comins Coch, Ysgol Padarn Sant ac Ysgol Cei Newydd i gyd- redeg gyda'r isod.
- Cynnal proses ymgynghori yn ardal Aberystwyth yn benodol yn ystod hanner cyntaf oes y cynllun hwn ar weld datblygiad ieithyddol yn y Cyfnod Sylfaen.
Ysgol Plascrug (darpariaeth meithrin presennol)
Ysgol Comins Coch (cynnig darpariaeth meithrin)
Ysgol Llwyn yr Eos (darpariaeth meithrin presennol)
Ysgol Padarn Sant (cynnig darpariaeth meithrin)
Ysgol Cei Newydd (cynnig darpariaeth meithrin)

Y plant cyntaf fyddai'n cael eu hystyried ar lwybr CC fyddai'r rhai sy'n cael mynediad i'r dosbarth meithrin ym mhob ysgol (Ysgol Plascrug, Ysgol Llwyn yr Eos, Ysgol Comins Coch, Ysgol Padarn Sant ac Ysgol Cei Newydd) a hynny ar yr un pryd e.e. Medi 2024. Gweithredir ar hyn yn ystod hanner cyntaf oes y cynllun hwn.

Bydd unrhyw geisiadau am gyllid grant gan LIC mewn cysylltiad ag ysgolion yn ystyried y targed i gynyddu nifer y plant Blwyddyn 1 a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg.

Bydd ysgol newydd yn Nyffryn Aeron yn darparu addysg feithrin mewn dosbarth pwrpasol, ond ni fydd yn ychwanegu cynnydd at y nifer/% presennol disgyblion Blwyddyn 1 gan fod yr holl ysgolion fydd yn trosglwyddo iddi yn rhai cyfrwng Cymraeg (YG Felinfach, YG Dihewyd, YG Ciliau Parc).

<https://www.ceredigion.gov.uk/preswylwr/ysgolion-ac-addysg/cynllunior-ddarpariaeth-addysg/>

Bydd Ceredigion yn cydweithio'n agos gyda Cyngor Sir Powys, Sir Gâr a Phenfro er mwyn sicrhau bod disgyblion sy'n mynychu ysgolion trawsffiniol e.e. Ysgol y Preseli, Ysgol Gyfun Emlyn yn parhau i ddilyn llwybr cyfrwng Cymraeg (os yn berthnasol).

Canolfannau Iaith

Ceir mynediad i ganolfannau trochi i hwyrddyfodiaid BI2-6 mewn dau leoliad parhaol yn y sir sef Canolfan y Castell (Aberteifi) a Chanolfan y Felin (Felinfach). Mae darpariaeth y sir ar gyfer hwyrddyfodiaid ar darged. Mae hwn yn ddarpariaeth arbennig i ddisgyblion sydd wedi symud i mewn i'r ardal yn ddiweddar ac yn cael ei gynllunio yn ôl yr angen.

Mae Canolfan Iaith ar gyfer Cylch Aberystwyth yn estyniad Ysgol Gymraeg Aberystwyth yn gais gan Geredigion ar gyfer grant cyfalaf y Gymraeg 2021 i gwrdd â'r angen cynyddol fydd yng ngogledd y sir o ganlyniad i'r ymgynghoriadau a nodir yn y cynllun hwn.

Bydd y cais ar gyfer estyniad Ysgol Gymraeg Aberystwyth (uchod) yn ychwanegu 30 o lefydd ychwanegol yno ac yn cynnwys Canolfan Iaith.

Mae ymateb i'r galw e.e. wrth sefydlu cefnogaeth gloywi uwchradd i hwyrddyfodiaid (BI7 ac 8 yn bennaf) yn Ysgol Bro Teifi hefyd yn rhan o'r strategaeth presennol a'r dyfodol.

Drwy fuddsoddiad ariannol sylweddol a chefnogaeth bendant Cyngor Sir Ceredigion, bydd y ddarpariaeth ar draws yr holl ganolfannau iaith yn parhau.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

Bod holl blant Ceredigion yn/wedi cael mynediad lawn i addysg cyfrwng Cymraeg o'r blynyddoedd cynnar hyd 7 oed yn ddi-wahân gan adeiladu ar y dewis hwnnw wrth symud ymlaen i gyfnodau nesaf eu haddysg a'u bywyd cymdeithasol hyd 11 oed a thu hwnt.

Data Allweddol									
<u>Targedau cynnydd i ddangos canran y plant 5 oed (Blwyddyn 1) sy'n derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg</u>									
Niferoedd a % y plant 5 oed sy'n derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg									
2022 - 2023		2023 - 2024		2024 - 2025		2025 - 2026		2026 - 2027	
	78%		80%		82%		85%		100%
2027 - 2028		2028 - 2029		2029 - 2030		2030 - 2031		2031 - 2032	
	100%		100%		100%		100%		100%

DRAFT

Deiliant 3

Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i un arall

Ble rydym ni nawr?

Nodwyd y sefyllfa gyfredol ac fel y bydd y sefyllfa'n datblygu ymhellach dros oes y cynllun hwn (o ran plant dan 5) yn neilliant 1 a 2 (uchod).

72.9% o ddisgyblion Blwyddyn 1 Ceredigion sydd yn dilyn llwybr addysg CC yn 2020/21.

Data CA2 – Nifer/% sy'n cael eu hasesu drwy gyfrwng y Gymraeg ers 2017/18 fel cyfanswm a chanran o holl ddisgyblion CA2:

2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Nifer CC 496 (allan o 685) % = 72.4	Nifer CC 483 (allan o 648) % = 74.5	Nifer CC 411 (allan o 571) % = 72.0 <i>(answyddogol, o ganlyniad i Covid)</i>	Nifer CC (allan o.....) % = PLASC 2021 <i>(ar gael Mehefin 2021)</i>

Data CA3 – Mae'r nifer a chyfanswm y disgyblion sy'n cael eu hasesu yn y Gymraeg fel pwnc laith 1af ym mlwyddyn 9 fel a ganlyn ers 2017/18:

2017/2018	2018/2019	2019/2020(COVID-19)	2020/21(COVID-19)
Targed: 66%	Targed: 68%	Targed : 70%	Targed : 70%
Canlyniad: 64%	Canlyniad: 66%	Canlyniad : 72%	Canlyniad : N/A
Nifer y disgyblion (allan o'r cyfanswm yn y flwyddyn) = 469/732	Nifer y disgyblion (allan o'r cyfanswm yn y flwyddyn) = 479/728	Nifer y disgyblion (allan o'r cyfanswm yn y flwyddyn) = 458/633 <i>(answyddogol, o ganlyniad i Covid)</i>	Nifer y disgyblion (allan o'r cyfanswm yn y flwyddyn) = N/A <i>(ar gael Gorffennaf 2021)</i>

Blwyddyn 9: Asesiad Ail laith

2017/18	2018/19	2019/20(COVID-19)	2020/21(COVID-19)
Nifer/% y disgyblion (allan o'r cyfanswm yn y flwyddyn) = 36% (263/732)	Nifer/% y disgyblion (allan o'r cyfanswm yn y flwyddyn) = 34% (249/728)	Nifer/% y disgyblion (allan o'r cyfanswm yn y flwyddyn) = 26% (165/633) <i>(answyddogol, o ganlyniad i Covid)</i>	Nifer/% y disgyblion (allan o'r cyfanswm yn y flwyddyn) = N/A <i>(ar gael Gorffennaf 2021)</i>

Ble rydym yn ceisio bod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd yno?

'Categoriadau ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg' (Llywodraeth Cymru)

Yn unol â'r arweiniad yn nogfen ganllaw 'Categoriadau ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg' Llywodraeth Cymru bydd yr awdurdod yn mapio'r ddarpariaeth addysg bresennol yn ôl gweithgarwch addysgu a dysgu Cymraeg, gan ddefnyddio data CYBLD fel gwaelodlin o fis Gorffennaf 2021 ymlaen.

Erbyn Gorffennaf 2022 bydd yr awdurdod yn cytuno â llywodraethwyr pob ysgol a gynhelir pa gategori sy'n disgrifio'r ysgol orau o ran y weledigaeth yn y CySGA i'w datblygu'n ieithyddol gan gynnwys y categorïau trosiannol.

Bydd yr awdurdod yn cyd-weithio gyda'r ysgolion wrth weithredu i gwrdd â'r canlyniadau addysgol/ieithyddol perthnasol a disgwylidig wrth weld cynnydd tuag at y Gymraeg yn ei hysgolion hyd 2032 a thu hwnt.

Targed

Cynnydd canrannol yn nifer y disgyblion sy'n trosglwyddo o'r ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg presennol i addysg cyfrwng Cymraeg uwchradd (yn ardal Aberystwyth).

Roedd 79% o ddisgyblion Blwyddyn 6 wedi trosglwyddo i addysg CC uwchradd ym mis Medi 2020 o'r ysgolion hyn.

Targed Medi 2021: 80%

Targed Medi 2022: 82%

Targed Medi 2023: 84%

Targed Medi 2024: 82%

Targed Medi 2025: 90%

Targed

Adeiladu ar y sail gadarn a osodwyd yn y cyfnod sylfaen fel bod disgyblion 7-11 oed Ysgol Plascrug, Ysgol Padarn Sant, Ysgol Llwyn yr Eos, Ysgol Comins Coch ac Ysgol Cei Newydd yn medru parhau i ddatblygu eu medrau ieithyddol. Y nod yw sicrhau eu bod yn deall a siarad y Gymraeg yn hyderus yn unol â'r dyhead ym mhedwar diben Cwricwlwm i Gymru ac er mwyn cynnig y dewis iddynt o ran cyfrwng ieithyddol addysg uwchradd yn y dyfodol.

Targed

Cydweithio gyda'r rhan-ddeiliaid perthnasol er mwyn sicrhau dilyniant ieithyddol o'r cynradd i'r uwchradd mewn Mathemateg a Gwyddoniaeth yn Ysgol Penweddig (hyn i gyd-fynd gyda chontinwmm ieithyddol Cwricwlwm i Gymru).

Targed

Cynyddu'r dilyniant ieithyddol o ran y meysydd sy'n cael eu cynnig a'u hasesu drwy gyfrwng y Gymraeg yn CA3 ar draws Ysgol Bro Pedr, Ysgol Henry Richard, Ysgol Uwchradd Penglais, Ysgol Uwchradd Aberaeron, Ysgol Uwchradd Aberteifi ac Ysgol Uwchradd Penweddig.

Targed

Ymgynghori gyda'r rhan-ddeiliaid perthnasol er mwyn cynllunio datblygiad a dilyniant ieithyddol Categori 3 yng nghyfnodau allweddol 3 a 4 Ysgol Henry Richard

(‘Categoriaddio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg’ - Llywodraeth Cymru) gyda hynny’n weithredol yn ystod hanner cyntaf y cynllun strategol hwn.

Targed

Cynllunio cynnydd pendant yn nifer y disgyblion sy’n astudio ar gyfer cymwysterau ac sy’n cael eu hasesu drwy gyfrwng y Gymraeg ar draws yr ysgolion uwchradd. Adeiladu ar hyder disgyblion CA3 drwy gefnogaeth hyfforddiant sirol, cefnogaeth allgyrsiol, cefnogaeth gwaith cartref (datblygiad ‘ap’ ar lefel sirol/genedlaethol), hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith i staff a disgyblion blwyddyn 7, 8 a 9 ayyb) gyda chysyllt pendant yma gydag ymgyrch HYDER sirol (gweler Deilliant 5).

Targed

Yn unol â’r hyn a nodir yn arweiniad ‘Categoriaddio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg’ (Llywodraeth Cymru), ymgynghori gyda holl ran-ddeiliad Ysgol Uwchradd Penglais er mwyn cynllunio datblygiad ieithyddol dros gyfnod 10 mlynedd y cynllun hwn. Y nod yw sicrhau dilyniant ieithyddol o’r cynradd yn unol â gofynion y pedwar diben a Cwricwlwm i Gymru.

Targed

Sicrhau bod dogfen ‘Datblygu Addysg yng Ngheredigion 2022-32’ yn alinio gyda CySGA 2022/32 o ran sicrhau darpariaeth lawn CC ôl 16 yn y sir.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

Dros y ddegawd nesaf, bwriedir ymgynghori yn unol â’r arweiniad yn ‘Categoriaddio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg’ (Llywodraeth Cymru) gyda rhanddeiliaid yr ysgolion uwchradd canlynol: Ysgol Uwchradd Aberaeron, Ysgol Uwchradd Aberteifi, Ysgol Henry Richard ac Ysgol Bro Pedr fel eu bod yn cwrdd â gofynion C3 i’r mwyafrif llethol o ddisgyblion erbyn 2032.

(Bydd y rhaglen o ymgynghori uchod yn dechrau yn rhan gyntaf y cynllun hwn ar gyfer Ysgol Henry Richard, gyda’r ysgolion eraill uchod i ddilyn).

Data Allweddol

Ym Medi 2020 trosglwyddodd 387 (70%) o ddisgyblion Blwyddyn 6 ar draws ysgolion cynradd Ceredigion i addysg cyfrwng Gymraeg uwchradd. Trosglwyddodd 168 (30%) o’r un fintai i addysg cyfrwng Saesneg uwchradd h.y. o CA2 i CA3.

Nifer a chanran y disgyblion Blwyddyn 1 – 6 sydd yn mynychu addysg cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg yn Ionawr 2020 (CYBLD 2020)

	<u>Blwyddyn 1</u>		<u>Blwyddyn 2</u>		<u>Blwyddyn 3</u>		<u>Blwyddyn 4</u>		<u>Blwyddyn 5</u>		<u>Blwyddyn 6</u>	
<u>Cyfrwng Cymraeg</u>	465	73%	500	76%	520	74%	503	75%	533	72%	459	74%
<u>Cyfrwng Saesneg</u>	170	27%	154	24%	178	26%	171	25%	207	28%	160	26%

(gall fod rhai disgyblion ar goll o’r mintai llawn oherwydd na dderbyniwyd y data yn ystod cyfnod cofnodi’r ddogfen hon)

Niferoedd a % y dysgwyr sy'n parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i un arall									
2022 - 2023		2023 - 2024		2024 - 2025		2025 - 2026		2026 - 2027	
	72%		75%		75%		75%		76%
2027 - 2028		2028 - 2029		2029 - 2030		2030 - 2031		2031 - 2032	
	76%		78%		79%		80%		81%

DRAFFET

Deiliant 4

Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau Cymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg

Ble rydym ni nawr?

Y Gymraeg fel pwnc

Mae polisi iaith Ceredigion yn nodi dilyniant cryf o ran astudio'r Gymraeg fel pwnc. Mae disgyblion sydd wedi mynychu ysgolion cyfrwng Cymraeg yn y cynradd neu sydd wedi treulio cyfnod allweddol cyfan yn astudio mamiaith yn dilyn yr un llwybr trwy'r cyfnodau allweddol uwchradd.

Nifer a chanran y disgyblion sy'n astudio manyleb mamiaith yn 2020/2021

CA3 - Oherwydd cyfyngiadau Covid mae'r data ar gyfer CA3 YN ANGHYFLAWN.

CA4 - Yn Haf 2020, astudiodd 63.5% ar gyfer cymhwyster TGAU mamiaith (453 o ddisgyblion).

CA5 - Yn Haf 2020, astudiodd 7.81% o'r disgyblion cymwys (oedd wedi astudio TGAU mamiaith yn flaenorol), y Gymraeg fel pwnc safon uwch.

Nifer a chanran disgyblion sy'n astudio manyleb ail iaith yn 2020/2021

CA3 - Oherwydd cyfyngiadau Covid mae'r data ar gyfer CA3 YN ANGHYFLAWN

CA4 Yn Haf 2020, astudiodd 29% ar gyfer cymhwyster TGAU ail iaith (207 o ddisgyblion)

CA5 - Yn Haf 2020, astudiodd 1.97 o'r disgyblion cymwys (oedd wedi astudio TGAU ail iaith yn flaenorol), Cymraeg ail iaith fel pwnc safon uwch.

PYNCIAU TRWY GYFRWNG Y GYMRAEG

Ar hyn o bryd, mae pob disgybl sy'n mynychu ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg yn cael profiad o'r meysydd dysgu drwy gyfrwng y Gymraeg (CS) ac mae o leiaf 70% o'r addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg yn CA2.

Anelir at addysgu 40% o'r cwricwlwm trwy gyfrwng y Gymraeg yn y CS yn yr ysgolion cynradd 'Cyfrwng Saesneg yn bennaf ond â defnydd sylweddol o'r Gymraeg' a 30% ohono yn CA2.

CA 3 - Oherwydd cyfyngiadau Covid mae'r data ar gyfer CA3 YN ANGHYFLAWN

CA4 –Yn Haf 2020, roedd 57% o ddisgyblion Ceredigion wedi llwyddo i astudio 2 neu fwy o gymwysterau TGAU trwy gyfrwng y Gymraeg a 33% wedi astudio 5 neu fwy trwy gyfrwng y Gymraeg.

CA5 – Yn Haf 2020, safwyd 1309 o gymwysterau gan ddisgyblion Ceredigion. Roedd 317 o'r rheiny trwy gyfrwng y Gymraeg gan gynnwys 157 o gymhwyster y fagloraeth Gymreig. Rhydd hyn ganran o 24% o ddisgyblion safon Uwch yn astudio trwy gyfrwng y Gymraeg.

Ble rydym yn ceisio bod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd yno?

- Bydd angen sicrhau yr un cadernid o ran llwybr ieithyddol wrth arwain ysgolion drwy newid yn y system dynodiadau ysgolion.
- Bydd angen cefnogi ysgolion uwchradd wrth iddynt annog disgyblion i barhau gyda'u llwybr mamiaith.
- Targedu mwy o ddisgyblion o ysgolion cynradd Cymraeg i barhau gydag addysg cyfrwng yn enwedig yng nghylch Aberystwyth.
- Darparu hyfforddiant Gloywi Iaith ar gyfer yr athrawon hynny sy'n ddi-hyder yn eu defnydd o'r iaith.
- Bydd angen sicrhau hefyd bod ysgolion yn deall anghenion newydd cymwysterau TGAU yn sgil Cwricwlwm i Gymru.
- Bydd angen cadarnhad pellach wedi ymgynghoriad Cymwysterau Cymru ar y cynnig bod Cymraeg TGAU yn gyfwerth ag un TGAU a hanner. Bydd canlyniad yr ymgynghoriad yn cael effaith ar y data a'n targedau.
- Yn yr un modd bydd angen ystyried darpariaeth ysgolion o bynciau cyfrwng Cymraeg wrth eu gosod yn y dynodiad cywir. Bydd nifer o'n hysgolion yn syrthio rhwng dau gategori a bydd angen cefnogaeth pellach er mwyn symud ysgolion ar hyd y llwybr sy'n cynyddu canran y pynciau a gynigir, astudir ac asesir trwy gyfrwng y Gymraeg.

	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026	2026/2027
TGAU mamiaith	63%				
TGAU ail iaith	29%				
Safon Uwch mamiaith	7.81%				
Safon Uwch ail iaith	1.97%				

Mae opsiynau disgyblion o astudio mwy na 10 cymhwyster yn amrywio o ysgol i ysgol ac yn ôl blociau opsiwn a phynciau galwedigaethol. Rydym felly wedi penderfynu defnyddio canrannau o'r cymwysterau yn hytrach na rhif absoliwt.

	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026	2026/2027
20% o'r cymwysterau a astudir trwy gyfrwng y Gymraeg ar wahân i'r Gymraeg a Chymraeg Llên					
40% o'r cymwysterau a astudir trwy gyfrwng y Gymraeg ar wahân i'r Gymraeg a Chymraeg Llên					
50% o'r cymwysterau a astudir trwy					

gyfrwng y Gymraeg ar wahân i'r Gymraeg a Chymraeg Llên					
100% o'r cymwysterau a astudir trwy gyfrwng y Gymraeg ar wahân i'r Gymraeg a Chymraeg Llên					

Sut byddwn yn cefnogi ysgolion Uwchradd i gymryd camau i gynyddu nifer y cymwysterau y gall dysgwyr eu hastudio trwy gyfrwng y Gymraeg?

- Sicrhau bod darn penodol o waith yn rhan o swydd newydd y Cydlynnydd Cwricwlaidd Uwchradd i fonitro'r ddarpariaeth a chasglu gwybodaeth ynghylch cyfradd astudio cyfrwng CA4 a CA5. Bydd y cydlynnydd yn medru casglu data cyfredol o ba fwrdd arholi/cymwysterau mae ysgolion yn eu dewis e.e. ambell ysgol yn newid o ddysgu safon Uwch i ddarparu cwrs BTEC.
- Ymgynghori ar newid categori un ysgol uwchradd i ddynodiad 3 yn unol â 'Categori ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg' (Llywodraeth Cymru)
- Parhau i ddosrannu arian y Gymraeg er mwyn sicrhau dosbarthiadau pynciau cyfrwng Cymraeg yn CA4 – Monitro a chyfiawnhau'r gwariant hwn cyn , yn ystod ac ar ddiwedd y cyfnodau arian.
- Dylid sicrhau adrodd ar y camau yma o ychwanegu at yr arlwy o bynciau cyfrwng Cymraeg yn flynyddol yn CDY pob ysgol.
- Sefydlu pwyllgor a chyfarfodydd ar gyfer Llywodraethwyr sydd â chyfrifoldeb dros y Gymraeg er mwyn mireinio eu rôl a chryfhau atebolrwydd.
- Defnyddio system e-sgol i gefnogi pynciau TGAU ac ehangu ar fwydlen e-ddysgu o ran pynciau cyfrwng Cymraeg safon Uwch.
- Sicrhau bod pob disgybl sy'n astudio cymhwyster mamiaith yn cael ei asesu ar gyfer y Fagloriaeth trwy gyfrwng y Gymraeg.
- Cefnogi'r athrawon hynny sy'n ddi-hyder yn ieithyddol i fynychu'r cwrs sabothol a darparu sesiynau gloywi ar eu cyfer yn fewnol. Cwrs Cymorthyddion (Pasg '21) ac athrawon yn barod (Medi '21). Bydd penodiad newydd o swyddog Cefnogi Gyrfa Gynnar athrawon hefyd yn helpu i flaenoriaethu targedau personol yr athrawon hyn a'u harwain at y cyrsiau perthnasol nid yn unig o fewn eu blwyddyn gyntaf ond y tu hwnt i hynny hefyd. Bydd yn gaffaeliad i baratoi'r gweithle ar gyfer medru darparu cymwysterau trwy gyfrwng y Gymraeg.
- Casglu data cyfredol o ba fwrdd arholi/cymwysterau mae ysgolion yn eu dewis e.e. ambell ysgol yn newid o ddysgu safon Uwch i ddarparu cwrs BTEC.
- Cynnal Ffair Yrfaeodd/Byd Gwaith – rhannu pwysigrwydd dwyieithrwydd – modd gwneud hyn trwy gyfres o ffilmiau byrion o brofiadau pobl go iawn yn ogystal â thrwy'r Ymgyrch Hyder (gweler Deilliant 5).

- Cefnogi'r ysgolion gyda Cwricwlwm i Gymru – edrych ar is-bennawd y 4 diben - “Bydd ein holl blant a phobl ifanc yn cael eu cefnogi i ddatblygu yn ddysgwyr uchelgeisiol, galluog sy'n ... gallu cyfathrebu'n effeithiol mewn gwahanol ffurfiau a lleoliadau, drwy'r Gymraeg a'r Saesneg”. Defnyddio uned 'Troi'r trai mewn trideg mlynedd' y Coleg Cymraeg fel modiwl gyda'r holl ddisgyblion.
- Cefnogi llysgenhadon ysgol y Coleg Cymraeg Cenedlaethol gyda'u gwaith.
- Cefnogi ysgolion wrth gynllunio dilyniant addas ar hyd llwybr ieithyddol disgyblion o naill sector i'r llall yn unol â Chwricwlwm i Gymru.
- Cydweithio gyda'r Coleg Cymraeg a Cered i barhau i fynychu nosweithiau agored ysgolion uwchradd a hyrwyddo astudio trwy gyfrwng y Gymraeg a siarad Cymraeg. Swyddog Hyrwyddo'r Gymraeg o fewn Addysg a Cered i gydweithio ar amserlen a chynllunio cefnogi'r Uwchradd.
- Sefydlu perthynas agos a chynllunio gyda Gyrfa Cymru er mwyn lledaenu negeseuon cadarnhaol.
- Sicrhau bod prentisiaethau a swyddi'r sir yn nodi pwysigrwydd/angen y Gymraeg.

Sut byddwn ni'n cydweithio gydag ysgolion i sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei chynnig fel pwnc safon Uwch mewn ysgolion gan gefnogi ysgolion i gynnal dosbarthiadau llai os oes rhaid er mwyn diogeli'r pwnc?

- Bydd modd rhannu arbenigedd rhwng ysgolion trwy e-sgol.
- Hyrwyddo sesiynau meistr a gynhelir trwy gynllun Y Coleg Cymraeg a'r prifysgolion.
- Cydweithio gyda phenaethiaid adrannau i adnabod darpar ddisgyblion Safon Uwch.
- Ail sefydlu a chryfhau rhwydwaith penaethiaid adrannau er mwyn cydweithio a chadw golwg fanylach ar y rhifau.

Sut byddwn ni'n cydweithio ag ysgolion i hyrwyddo manteision astudio'r Gymraeg fel pwnc ymhlith disgyblion a rhieni/gofalwyr?

- Rhannu fideos LIC - <https://www.youtube.com/cymraeg> ar gyfer nosweithiau opsiynau ac i'w hyrwyddo ymysg rhieni ac ar Cardi Iait.
- Creu fideos astudiaethau achos ein hunain yn olrhain gyrfa hyd yma y disgyblion hynny sydd wedi astudio Cymraeg fel pwnc Safon Uwch.
- Creu Fideo astudiaethau achos– Manteision dilyn llwybr aelod o staff sydd wedi astudio'r Gymraeg. Cydweithio gyda'n rhan-ddeiliaid, Y Coleg Cymraeg, Cered, Gyrfa Cymru a SAB.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

- Rydym yn disgwyl, ar ddiwedd y cynllun 10 mlynedd, y bydd 6 o'r 7 ysgol Uwchradd yn cwrdd â gofynion dynodiad 3 ('Categoriadau ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg' – LIC).
- Rydym yn disgwyl gweld canran y cymwysterau a astudir trwy gyfrwng y Gymraeg yn codi'n raddol bob blwyddyn.
- Rydym yn disgwyl gweld cynnydd yn hyder disgyblion a rhieni i ddewis addysg Gymraeg.
- Yng nghanlyniadau cyfrifiad 2031 byddwn yn disgwyl gweld canran uwch o ddisgyblion rhwng 5 a 15 oed yn medru siarad Cymraeg.

	2027/2028	2028/2029	2029/2030	2030/2031	2031/2032
TGAU mamiath					72%
TGAU ail iaith					28%
Safon Uwch mamiath					20%
Safon Uwch ail iaith					10%
20% cyfrwng					65%
40% cyfrwng					48%
50% cyfrwng					45%
100%cyfrwng (ac eithrio Saesneg fel pwnc)					25%

DRAFT

Deilliant 5

Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd-destunau gwahanol yn yr ysgol

Ble rydym ni nawr?

Penodwyd Swyddog Hyrwyddo'r Gymraeg Mewn Addysg ym mis Medi 2020 i arwain ar waith y Siarter Iaith (cynradd ac uwchradd) ac i gydweithio gydag amryw o ran-ddeiliaid gyda'r nod penodol o annog defnydd o'r Gymraeg yn anffurfiol ymysg disgyblion Ceredigion.

Mae'r Adran Diwylliant bellach yn rhan o'r Adran Ysgolion yng Ngheredigion gan felly gynnig cyfleoedd pellach i gyd-weithio ar gyfleoedd allgyrsiol a chymdeithasol o ran y Gymraeg.

Mae'r deilliant hwn yn cysylltu'n uniongyrchol â strategaeth hyrwyddo 5 mlynedd Ceredigion (sy'n ofyniad dan Safonau'r Gymraeg):

Nod Strategol 1 - Cynnal a chynyddu sgiliau iaith Gymraeg trigolion Ceredigion.

1.3 Amcanion - Sicrhau cyfleoedd digonol i bobl ifanc ac oedolion gaffael a datblygu eu sgiliau Cymraeg: yn y gweithle ac yn y gymuned.

gan blethu hefyd gyda:

Nod Strategol 2 - Cynnal a chynyddu'r cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg mewn amrywiol gyd-destunau.

2.1 - Cynnal a chynyddu'r defnydd o'r Gymraeg ar lefel gymunedol.

Data Cered

Data CERED
2019-20.docx

Data Theatr Felinfach

Prosiect	Nifer y sesiynau	Nifer y disgyblion	Arall
Dramatic	6	73	Ysgolion Henry Richard, T Llew Jones, Felinfach, CA2
Sioe Dramatic (pawb ynghyd)	5	225	Fel uchod
Dawns	5	72	Dihewyd, ysgol gyfan
Sesiwn Stori a Drama	1	53	Ysgol Aberaeron, CA2
Cwlltwr (Gweithdai theatr ieuencid)	20	84	Ysgol Bro Pedr, Henry Richard (CA3)

Arad Goch

Perfformiad i ddisgyblion CA3 - HUDO

Dyma'r ysgolion yn Sir Ceredigion a gafodd berfformiad/au:

Ysgol	Perfformiadau	Disgyblion
Henry Richard	1	26
Penglais	2	200
Aberteifi	2	93
Aberaeron	2	91
Penweddig	2	90
Bro Pedr	2	89
Bro Teifi	1	102
	12	691

Noder: Cafwyd 7 perfformiad Cymraeg, a 5 perfformiad Saesneg

Perfformiad i ddisgyblion CA2 – Tu fewn Tu-Fas

Dyma enwau ysgolion Sir Ceredigion sydd wedi derbyn y cynhyrchiad yn ystod 2019-20:

Talybont	Llwyn yr Eos
Craig yr Wylfa	Plas Crug
Rhydyppennau	Ponrhydfendigaid
YGA	Syr John Rhys
YG Aberaeron	Mynach
Llangwryfon	Comins Coch
Llanfihangel y C	Myfenydd
Penrhyncoch	Bro Pedr
Penllwyn	Llanarth
YG Aberteifi	Dihewyd
Penparc	Ciliau Parc
Aberporth	Dyffryn Cledlyn
Felinfach	

Noder: Cafwyd 23 perfformiad Cymraeg, a 4 perfformiad Saesneg.

Clybiau ôl ysgol cofrestredig

	Cymraeg	Cymraeg a Saesneg	Saesneg gydag elfennau o Gymraeg	Saesneg	Cyfanswm lleoliadau
Nifer lleoliadau ôl ysgol cofrestredig	9	6	0	3	18

Gwasanaeth Ieuentid Ceredigion

Mae gan yr Urdd, Clwb Ffermwyr Ifanc, Ieuentid Tysul, Sgowtiaid Ceredigion, Girlguiding Cymru a Ray Ceredigion gytundeb lefel gwasanaeth gyda Gwasanaeth Ieuentid Ceredigion. Maent yn gweithio gyda phobl ifanc rhwng 11-25 oed. Mae gan y Cytundebau hyn y targedau canlynol i'w cwrdd er mwyn hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg:

- Gweithio tuag at y nifer o Achrediadau Cenedlaethol a ddarperir drwy gyfrwng y Gymraeg (mae'n rhaid i'r CLG ddarparu o leiaf 20 i gwrdd â'u targedau)
- Y nifer o sesiynau sydd wedi eu darparu i ddatblygu ymwybyddiaeth ymysg plant a phobl ifanc o werth cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd yr iaith Gymraeg (mae'n rhaid i'r CLG ddarparu o leiaf 10 i gwrdd â'u targedau)

Sesiynau Ymwybyddiaeth Iaith ar gyfer blynyddoedd 7 ac 8 (Ysgol Penweddig yn ystod Tymor yr Hydref 2020)

30 Tachwedd (blwyddyn 7) - 50 yn bresennol (dros 2 sesiwn)
1 Rhagfyr (blwyddyn 7) - 50 yn bresennol (dros 2 sesiwn)
7 Rhagfyr (blwyddyn 8) - 50 yn bresennol (dros 2 sesiwn)
10 Rhagfyr -(blwyddyn 8) - 75 yn bresennol (dros 3 sesiwn)

Data Siarter Iaith

Llwyn yr Eos – tuag at yr Efydd, Padarn Sant – Efydd, Comins Coch – Arian, Cei Newydd – Arian, Plascrug – Arian.
(*Cymraeg Campus*)

Efydd: Llanarth, Felinfach, Pontrhydfendigaid, Llangwryfon, Cenarth, Bro Sion Cwilt, Ciliau Parc, Dihewyd, Y Dderi, Aberporth, Dyffryn Cledlyn, Craig yr Wylfa, Llanfarian, Penparc

Tuag at ar yr arian: Aberaeron, Talybont, Rhydypennau, Rhos Helyg, Myfenydd, Mynach, Llanfihangel y Creuddyn, Bro Teifi, Ysgol Gymraeg Aberystwyth, Henry Richard

Arian: Llanilar, Talgarreg, Syr John Rhys, Bro Pedr, Llanon, Llechryd, T Llew Jones

Ysgolion Gydol Oed - Ysgol Bro Teifi (CS a CA2: tuag at yr Arian, CA3 a CA4: Efydd)
Ysgol Henry Richard (CS a CA2: tuag at yr Arian, CA3 a CA4: Efydd)
Ysgol Bro Pedr ((CS a CA2: tuag at yr Arian, CA3 a CA4: Efydd)

Uwchradd: Penweddig – Efydd, Penglais, Aberaeron, Aberteifi – tuag at yr Efydd

Ble rydym yn ceisio bod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd yno?

- Swyddog Hyrwyddo'r Gymraeg Mewn Addysg (benodwyd i'w swydd ym mis Medi 2020) i arwain ar waith y Siarter Iaith (cynradd ac uwchradd) ac i gydweithio gydag amrywiaeth o ran-ddeiliaid gyda'r nod penodol o annog defnydd o'r Gymraeg yn anffurfiol ymysg disgyblion Ceredigion.
- **YMGYRCH HYDER** (Medi 2022 ymlaen) - Swyddog Hyrwyddo'r Gymraeg i gydweithio gyda'n ysgolion uwchradd yn benodol, Ceredigion Actif, Y Gwasanaeth Ieuencid, Cered, Theatr Felinfach, Gwasanaeth Athrawon Cefnogi'r Gymraeg (hyfforddiant gloywi, datblygu medrau llafar uchel a soffistigedig yn null School21, targedu disgyblion Blwyddyn 7,8 a 9 ayyb). Y nod yw cael siaradwyr hyderus sy'n fwy tebygol o ddefnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol mewn gwahanol gyd-destunau (yn enwedig os ydynt o gartrefi di-Gymraeg ac yn ddisgyblion sydd wedi ennyn ymdeimlad o berthyn ac integreiddio i'w cymunedau. Defnyddio tystiolaeth ymchwil o brosiect hyder ardal Bangor a Mentrau Iaith Cymru i gynyddu defnydd y Gymraeg ymysg siaradwyr di-hyder e.e. defnyddio technegau seicoleg iaith i ddarganfod a goresgyn rhwystrau'r unigolyn a llunio cynllun hyder unigol a rhoi cymorth iddynt i weithredu'n gadarnhaol.
- Llunio holiadur fel gwaelodlin i'r uchod i'w gwblhau gan ddisgyblion ysgolion uwchradd y sir o ran hyder a chanfyddiad wrth ddefnyddio'r Gymraeg.
- Cydweithio o fis Medi 2022 ymlaen gydag Ysgol Henry Richard (yn benodol) gan ddefnyddio a rhannu tystiolaeth o brosiect ymchwil 'Astudiaeth o allfudo

a dyheadau pobl ifanc o'r bröydd Cymraeg' i ddatblygu ymhellach ar agweddau cadarnhaol wrth ddefnyddio'r Gymraeg.

- Llunio a dadansoddi holiadur y Gymraeg mewn addysg bob dwy flynedd er mwyn casglu gwybodaeth a thystiolaeth am anghenion ysgolion, tueddiadau ieithyddol, rhwystrau, manylion y siarter ayyb. Bydd yr holiadur yn cynnig targedau gweithredu ymarferol dros gyfnod.
- Sefydlu, o'r newydd, fforwm ar gyfer monitro gweithredu'r CySGA gyda sylw penodol i'r elfen o ddefnydd anffurfiol o'r Gymraeg.
- Cydweithio gyda darparwyr cyfrwng Cymraeg er mwyn ehangu darpariaeth lle gall disgyblion cael mynediad i weithgareddau allgyrsiol cyfrwng Cymraeg e.e. Urdd Gobaith Cymru, CFFI, Theatr Felinfach (sydd wedi datblygu platfform digidol creadigol yn ystod cyfod COVID), Cered (hefyd wedi datblygu elfen ddigidol yn ystod COVID sef 'Cica Corona'), Mudiad Meithrin, Cwmni Theatr Arad Goch, Gwasanaeth Ieuentid, Ceredigion Actif.
- Llunio 'Cynllun Chwaraeon' fydd yn weithredol o fis Medi 2021. Sefydlu fforwm i hyrwyddo'r Gymraeg ym maes Chwaraeon – i gynnwys cynrychiolaeth o wasanaethau hamdden Ceredigion, 1 Pennaeth Uwchradd, 2 Athro Chwaraeon Uwchradd, 2 o dîm datblygu'r Gymraeg, Cered, Urdd a chlybiau lleol. Nod y cynllun fydd magu hyder staff a phobl ifanc i ddefnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol ac i glywed y Gymraeg fel iaith fyw. Mae gan hyfforddwyr / athrawon chwaraeon rôl flaenllaw ym mywydau plant a phobl ifanc a gallent ennyn diddordeb a dylanwadu. Trwy gydweithio'n draws adrannol mae modd ymledu'r neges am bwysigrwydd y Gymraeg a chyfleoedd i'n disgyblion i'w defnyddio o fewn gwersi nofio, dosbarthiadau ffitrwydd, clybiau cymunedol ayyb. Byddwn yn creu Ap y Gymraeg ym myd chwaraeon fydd ar gael i'w lawrlwytho er budd hyfforddwyr, disgyblion a staff. Bydd yn hyrwyddo'r defnydd o dermau a geirfa chwaraeon Cymraeg/dwyieithog bydd o fudd wrth hyfforddi. Bydd hefyd yn cynorthwyo gyda'r geirfa allweddol ar gyfer disgyblion sy'n astudio TGAU/cymhwyster Addysg Gorfforol, yn cynnig templedi ar gyfer cyflwyno datganiadau i'r wasg yn Gymraeg, cymorth i gyhoeddi sylwebaeth/canlyniadau gemau ar y cyfryngau cymdeithasol yn Gymraeg ayyb.
- O fewn 5 mlynedd, ein dymuniad yw gweld bod mwy o ddisgyblion yn astudio Addysg Gorfforol trwy gyfrwng y Gymraeg a bod holl staff. Gwasanaethau Hamdden y Sir â hyder i ddysgu/hyfforddi yn ddwyieithog.
- Parhau gyda chyfarfodydd rhwydwaith ar gyfer arweinyddion y Siarter Iaith i rannu syniadau, rhannu rhwystredigaethau ac arfer dda, i gydweithio ac i gynllunio ar y cyd ayyb (cyfarfod cyntaf 10fed o Ragfyr 2020).
- Darparu gweithgareddau ar gyfer diwrnodau penodol i hyrwyddo'r Gymraeg megis Diwrnod Shwmae, Dydd Miwsig Cymru, Gŵyl Ddewi ayyb.
- Cardi-Iaith (@Cardiiaith): sefydlu tudalen 'Facebook' i rannu gwybodaeth, cyflwyno sgiliau iaith, patrymau iaith, ymglymiad a chefnogaeth i rieni, hyrwyddo cyfleoedd Cymraeg o fewn y sir o fewn addysg a rhannu gweithgareddau sefydliadau/mudiadau Cymraeg eraill.
- Prosiect Cerddoriaeth – Selar bach, gigs, hyrwyddo'r sîn roc Gymraeg drwy ledaenu gwybodaeth am a cherddoriaeth bandiau/artistiaid cyfoes, Jambori, a chynllunio i gydweithio â Gwasanaeth Cerdd y Sir er sicrhau elfen gynyddol Gymreig yn y ddarpariaeth.

- Darparu hyfforddiant ar lein fydd yn hyrwyddo elfennau o'r Gymraeg yn ddigidol e.e. Podlediadau, darparu adnoddau ayyb.
- Cydweithio gyda phartneriaid y Gymraeg yn lleol ac yn genedlaethol i weld yr hyn sy'n bosibl o ran y defnydd o gemau cyfrifiadurol, dylanwadau a dylanwadwyr ('influencers') y cyfryngau cymdeithasol ayyb drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Law yn llaw gyda phartneriaid allweddol byddwn yn parhau i ddiwygio'n map darpariaeth yn flynyddol fel cofnod o'r hyn sydd ar gael i blant oed ysgol er mwyn iddynt ddefnyddio'u medrau Cymraeg yn gymunedol a chymdeithasol.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

Dros deng mlynedd y cynllun, drwy'r gweithgareddau uchod, law yn llaw gyda datblygiad Cwricwlwm i Gymru ac elfennau o'r pedwar diben (h.y. **Bydd ein holl blant a phobl ifanc yn ddysgwyr uchelgeisiol, galluog sydd:** yn gallu cyfathrebu'n effeithiol mewn gwahanol ffurfiau a lleoliadau, drwy'r Gymraeg a'r Saesneg yn ogystal â **Bydd ein holl blant a phobl ifanc yn ddinasyddion egwyddorol, gwybodus sydd:** yn wybodus am eu diwylliant, eu cymuned, eu cymdeithas a'r byd yn awr ac yn y gorffennol) rydym am weld hyder a balchder cynyddol ymysg disgyblion yn eu gallu i gyfathrebu yn y Gymraeg a'r Saesneg ac mewn amlieithrwydd cyffredinol. Bydd sicrhau bod y Gymraeg yn berthnasol, yn fywiog, cyfoes a chynhwysol yn egwyddorion holl bwysig i lwyddiant y gweithredoedd hyn dros gyfnod y CySGA.

Bydd holl ysgolion uwchradd Ceredigion wedi ymgysylltu'n llawn gyda nodau'r Siarter Iaith ac yn gynyddol ymateb i'r gofynion datblygol sydd yn yr amrywiol gamau.

Bydd arlwy o weithgareddau allgyrsiol cymdeithasol wedi ei lunio ar y cyd gyda'n rhan-ddeiliaid er mwyn datblygu ymhellach y cyfleoedd sydd ar gael i ddisgyblion o bob oed i ddefnyddio'u Cymraeg.

Deiliant 6

Cynnydd yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (“ADY”) (yn unol â'r dyletswyddau a bennir gan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018)

Ble rydym ni nawr?

- Rydym yn gallu darparu'r rhan fwyaf o gefnogaeth ADY yn ddwyieithog. Yr unig fylchau, erbyn hyn, yw cefnogaeth ar gyfer dysgwyr gyda nam ar y clyw neu gydag amhariad aml-synhwyrdd. Mae'r awdurdod yn talu am wasanaeth athrawes arbenigol amhariad aml-synhwyrdd ar lefel ranbarthol ond does dim gwasanaeth ar gael trwy'r Gymraeg. Mae'r awdurdod yn cyflogi aelod staff sydd ag achrediad arbenigol nam ar y golwg sy'n gallu gweithredu drwy gyfrwng y Gymraeg yng Ngheredigion.
- Dros y tair blynedd ddiwethaf, rydym wedi cynllunio i benodi a hyfforddi athrawes ymgynghorol i allu darparu cefnogaeth ar gyfer dysgwyr gyda nam ar y golwg trwy'r iaith Gymraeg.
- Mae pob aelod o'r tîm AAA canolog yn siarad Cymraeg oni bai am un athrawes ymgynghorol ar gyfer nam ar y clyw. Mae ein cydlynnydd trawsnewid ADY wedi bod yn dysgu Cymraeg ers iddi gael ei phenodi.
- Mae cyfarfodydd tîm yn cael eu cynnal trwy'r iaith Gymraeg.
- Mae'r holl hyfforddiant wyneb yn wyneb rydym yn ei gynnig i staff ysgolion yn gallu cael ei gyflwyno trwy'r Gymraeg.
- Mae'r holl hyfforddiant digidol rydym wedi ei greu ar gyfer staff ysgolion ers y cyfnod clo ar gael yn ddwyieithog.
- Mae pob ymyrraeth rydym yn ei gefnogi o fewn ein hysgolion yn gallu cael ei ddarparu yn y Gymraeg neu'r Saesneg. Iaith y dosbarth sydd yn cael ei flaenoriaethu ar gyfer rhaglenni ymyrraeth llythrennedd, rhifedd, sgiliau cydlynedd corfforol a chymdeithasol. Yr unig eithriad yw rhaglenni iaith a lleferydd sydd yn blaenoriaethu iaith y cartref gan mai polisi'r gwasanaeth iechyd yw targedu hyn fel datblygu sgil bywyd yn hytrach na sgil addysg.
- Mae pob cydlynnydd AAA yn gallu siarad Cymraeg heblaw am ddwy. Mae hyn yn golygu bod rhwydweithiau CAAA yn cael eu cyflwyno'n ddwyieithog.
- Prif iaith gweithredu ein canolfannau arbenigol (SRC) yw Saesneg ond maent i gyd yn addysgu'r Gymraeg fel ail iaith. Pan fo disgybl sydd angen y ddarpariaeth arbenigol trwy'r Gymraeg yn cael ei leoli yn un o'r SRC, rydym yn darparu hyn trwy sicrhau cefnogaeth agos cymhorthydd dysgu (CD) sydd yn siarad Cymraeg.
- Mae nifer o'n gwarchodwyr plant yn cynnig darpariaeth trwy'r Saesneg. Gall hyn fod yn anhawster wrth i blant drosglwyddo i ysgolion cyfrwng Cymraeg.
- Mae'r gallu i siarad Cymraeg yn cael ei gofnodi fel sgil hanfodol yn y broses recriwtio ar gyfer pob swydd newydd o fewn y tîm AAA/ADY. Pan fo' lefel yr arbenigedd yn golygu nad oes ymgeiswyr yn meddu ar y sgiliau iaith (Cymraeg) angenrheidiol, mae cynnig y swydd yn ddibynnol ar gytundeb i ddatblygu'r rhain o fewn dwy flynedd.

- Mae pob ysgol yn sicrhau bod rhieni'n deall bod unrhyw ddarpariaeth ac ymyrraeth ar gael yn y Gymraeg a bod datblygu iaith y dosbarth yn flaenoriaeth dros ddatblygu iaith y cartref gyda'r ymyrraethau ieithyddol (heblaw am raglenni iaith a lleferydd).
- Mae rhieni'n derbyn y wybodaeth o ran opsiynau darpariaeth ieithyddol wrth ddewis ysgol a lleoliad arbenigol.
- Mae'r holl adnoddau rydym yn eu creu er mwyn cefnogi ysgolion ar gael yn ddwyieithog. Mae'r rhain yn cael eu rhannu ar 'Teams'. Pan mae'r adnoddau'n cyd-fynd gydag ymyrraeth sydd yn hybu datblygiad sgiliau iaith penodol, sicrheir cydraddoldeb ieithyddol o ran nifer ac ansawdd yr adnoddau.
- Nid oes digon o asesiadau safonol ar gael trwy'r Gymraeg ond mae'r tîm seicolegwyr addysg yn gallu cyflwyno asesiadau safonol Saesneg trwy'r Gymraeg ar lafar. Y gwendid gyda hyn yw nad yw'r canlyniadau'n gallu cael eu cofnodi fel rhai safonol wedyn. Mae unrhyw ddatblygiad yn y maes yma yn fater cenedlaethol.
- Rydym wedi cynnal awdit o'r adnoddau a'r asesiadau sydd ar gael yn Gymraeg ac wedi cyfieithu rhai Saesneg ble roedd yna fwlch. Mae bwlch mawr yn parhau o ran asesiadau seicometrig, ond mae defnyddio'r iaith Gymraeg wrth eu gweinyddu yn ddigon ymarferol – ond nid yw'n ddigonol. Mater cenedlaethol yw datblygu'r maes yma.
- Gan mai dim ond un asesiad sillafu Cymraeg safonol sydd ar gael, a dydy hwnnw ddim yn ddigon addas ar gyfer cael ei ddefnyddio ar draws y cyfnodau allweddol, rydym wedi cydweithio er mwyn datblygu asesiad sillafu o fewn Ceredigion. Er nad yw'n asesiad safonol, mae'n cael ei ddefnyddio fel rhan o gynllun er mwyn adnabod a chryfhau gwendidau sillafu penodol. Mae unrhyw ddatblygiad yn y maes yma yn fater cenedlaethol.
- Rydym yn edrych ar ail ysgrifennu 'Strategaeth a Pholisi AAA Ceredigion' i gyd-fynd gyda'r Ddeddf a'r Cod ADY newydd. Bydd y gwaith yma'n cael ei orffen pan fydd y Cod ADY yn cael ei gyhoeddi yng Ngwanwyn 2021. Byddwn yn sicrhau bod yr holl ddogfennaeth, gan gynnwys y meini prawf, yn ddwyieithog.
- Rydym wedi rhannu adnoddau hyfforddiant ADY dwyieithog o ansawdd uchel gydag ALI o fewn y rhanbarth.
- Rydym hefyd wedi cydweithio gyda'r rhanbarth wrth ddatblygu adnoddau hyfforddiant ADY dwyieithog o ansawdd uchel.
- Rydym wedi cyfieithu rhaglen asesu sgiliau iaith a lleferydd (Wellcomm) er mwyn iddo fod yn addas ar gyfer ei ddefnyddio o fewn Ceredigion.
- Rydym wedi addasu a chyfieithu rhestrau chwarae hyfforddiant a oedd wedi cael eu rhannu gan Sir Abertawe.
- Mae'r cyfarfodydd 'Cynllun Cyfeirio' aml-asiantaethol yn cael eu cynnal trwy'r Gymraeg.
- Pan rydym yn trefnu cynhadledd aml-asiantaethol, rydym yn darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd.

Ble rydym yn ceisio bod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd yno?

- Parhau gyda'r sefyllfa bresennol o ran sicrhau darpariaeth Cymraeg o fewn ein hysgolion ac adnoddau priodol i gefnogi hyn.
- Datblygu'r sefyllfa o ran hyfforddiant gan greu cyflwyniadau digidol/rhithwir mwy arbenigol yn y ddwy iaith fel bod staff ysgolion yn gallu dewis yr iaith maent am ei defnyddio ar sail unigol.
- Rhoi darpariaeth trwy'r Gymraeg yn ei le ym mhob achos gan gynnwys mewnbwn gan yr athrawes ymgynghorol ar gyfer amhariad clyw trwy wneud addasiadau rhesymol e.e. sicrhau partneriaeth gyda Chymhorthydd Dysgu Cymraeg fel cyfieithydd a defnyddio therapydd iaith a lleferydd ble fo angen arwyddo.
- Datblygu'r ddarpariaeth Cymraeg ar gyfer anghenion synhwyrdd trwy gynllunio i hyfforddi athrawes ymgynghorol fel athrawes arbenigol ar gyfer nam clyw. Mae'r ddarpariaeth arbenigol ar gyfer amhariad aml-synhwyrdd yn gyfrifoldeb rhanbarthol gan fod ALI y rhanbarth yn rhannu'r arbenigedd yma.
- Sicrhau fod unrhyw staff newydd sydd yn cael eu penodi yn gallu siarad Cymraeg a darparu mewnbwn trwy'r iaith Gymraeg. Ble nad yw hyn yn bosibl oherwydd arbenigedd y sgiliau proffesiynol, bod y staff yn ymrwmo i ddysgu Cymraeg o fewn dwy flynedd o gael eu hapwyntio.
- Codi ymwybyddiaeth a disgwyliadau'r gweithlu blynyddoedd cynnar o ran datblygu sgiliau iaith Cymraeg a chyfeirio nhw at ddatblygiad proffesiynol sydd ar gael am ddim. Cynnwys y wybodaeth yma yn y gynhadledd flynyddol.
- Datblygu ein systemau er mwyn gweithredu ar ofynion a goblygiadau'r Ddeddf a'r Cod ADY o fewn ein hysgolion yn ogystal â'n darpariaeth canolog.
- Parhau i gydweithio a rhannu arfer dda gydag ALI eraill yn y rhanbarth er na fyddwn, fel sir, yn parhau i fod yn aelod o ERW.
- Cydweithio gyda'r DECLO ac asiantaethau eraill o ran pwysigrwydd sgiliau iaith Cymraeg y gweithlu a'r ddarpariaeth.
- Cydweithio ar draws rhanbarth Hywel Dda ar effaith gadarnhaol y strategaeth blynyddoedd cynnar a'r system integreiddio ar ddatblygiad sgiliau'r Gymraeg.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

- Cynllunio er mwyn sicrhau bod y tîm ADY canolog yn parhau i gynnwys ystod eang o sgiliau arbenigol yn ogystal â'r gallu i weithio a darparu gwasanaeth trwy'r Gymraeg wrth i nifer o aelodau'r tîm presennol gyrraedd oed ymddeol.
- Parhau gyda'r sefyllfa bresennol o ran sicrhau darpariaeth Cymraeg o fewn ein hysgolion ac adnoddau a hyfforddiant priodol i gefnogi hyn.
- Cynnal awdit o anghenion dysgwyr yng Ngheredigion yn ogystal ag awdit o'r ddarpariaeth er mwyn sicrhau ein bod yn cynllunio ymlaen yn effeithiol.
- Cydweithio yn amlasiantaethol yn y Gymraeg ble fo'n bosib ac yn briodol.
- Sicrhau bod LIC yn arwain ar ddatblygu mwy o adnoddau arbenigol, gan gynnwys cynllun sillafu Cymraeg strwythuredig ac asesiadau safonol, gan gynnwys prawf/profion sillafu Cymraeg safonol er mwyn cefnogi ALI ac ysgolion.

Deilliant 7

Cynnydd yn nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) a thrwy gyfrwng y Gymraeg

Ble rydym ni nawr?

Data diweddaraf am y gweithlu addysg yng Ngheredigion (Ionawr 2021)

Grwpiau Oedran (11/01/2021)

Cyfrif y Grŵp Oedran	Labeli'r Colofn							
Labeli'r Rhes	16-25	26-35	36-45	46-55	56-65	65+	N/A	Cyfanswm
Pennaeth Cynorthwyol		3	13	13			6	35
Athro Dosbarth Prif Raddfa Cyflog	41	126	36	24	10	3	118	358
Athro Dosbarth Uwch Raddfa Cyflog		86	176	138	48	18	5	471
Dirprwy Bennaeth		3	12	5	1		3	24
Pennaeth		3	10	22	2		5	42
Staff Cynorthwyol	115	187	228	358	281	58	273	1500
Pennaeth nad adnabyddir		1	2	2			1	6
Athro heb gymhwyso	3	4	4	2	3	1	1	18

Athrawon: Grwpiau Oedran fesul Sector (11/01/2021)

Grŵp Oedran	Labeli'r Golofn	Ysgol Gydol Oed	Ysgol Gynradd	Ysgol Uwchradd	Athrawon Llanw	Cyfanswm
16-25		26	89	56	9	180
26-35		88	208	107	38	441
36-45		128	264	115	54	561
46-55		151	294	168	43	656
56-65		68	178	111	32	389
65+		12	93	35	18	158
N/A		88	278	124	2	492
Cyfanswm		561	1404	716	196	2877

Staff Cynorthwyol fesul Sector (11/01/2021)

Grŵp Oedran	Labeli'r Golofn	16-25	26-35	36-45	46-55	56-65	65+	N/A	Cyfanswm
Staff Cynorthwyol		115	187	228	358	281	58	273	1500
⊕ Ysgol Gydol Oed		15	49	65	99	56	8	54	346
⊕ Ysgol Gynradd		56	96	106	165	134	23	153	733
⊕ Ysgol Uwchradd		44	42	57	94	91	27	66	421
Cyfanswm		115	187	228	358	281	58	273	1500

Gweithlu addysg Ysgolion Uwchradd Ceredigion

Nifer o athrawon yn ôl eu gallu i addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg

Ysgolion Uwchradd ac Ysgolion Gydol Oed (o ddechrau CA3 ymlaen)	Addysgu/Gweithio drwy gyfrwng y Gymraeg	Yn gallu addysgu/gweithio drwy gyfrwng y Gymraeg ond ddim yn gwneud	Ddim yn gallu addysgu/gweithio drwy gyfrwng y Gymraeg	Yn addysgu'r Gymraeg fel pwnc yn unig	Cyfanswm
	229	31	90	4	354

Nifer yr athrawon yn ôl eu gallu yn y Gymraeg

Ysgolion Uwchradd ac Ysgolion Gydol Oed (o ddechrau CA3 ymlaen)	Dim sgiliau	Lefel Mynediad	Lefel Sylfaen	Lefel Ganolradd	Lefel Uwch	Lefel Hyfedr	Ni chafwyd gwybodaeth	Cyfanswm
	21	31	22	21	46	198	15	354

Ble rydym yn ceisio bod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd yno?

- Sicrhau llwybr gyrfa a chefnogaeth i'r athrawon/dirprwy brifathrawon/uwch athrawon hynny sy'n dymuno datblygu'n benaethiaid o fewn yr awdurdod ac sy'n arweinwyr yn y sector cyfrwng Cymraeg drwy e.e. gymhwyster CPCP.
- Bydd adran Adnoddau Dynol yr awdurdod yn diwygio'i threfniadau ar gyfer cynllunio'r gweithlu addysg dros y cyfnod nesaf er mwyn sicrhau gweithlu digonol i ddiwallu'r galw yn y sector Gymraeg/dwyieithog.
- Cydweithio gydag Academi Arweinyddiaeth Genedlaethol Cymru er mwyn denu penaeithiaid posibl i Geredigion pan bydd rhai o'r rhai presennol yn ymddeol.
- Adnabod a sicrhau cefnogaeth lawn i'r gweithlu perthnasol fydd angen eu uwchsgilio drwy'r Cynllun Sabothol (yn enwedig yn ysgolion cylch Aberystwyth) dros gyfnod y cynllun.
- Llunio rhaglen dreigl er mwyn cefnogi staff addysgu a chynorthwylol y sector uwchradd i ddysgu'r Gymraeg neu i ennyn hyder pellach ynddi (drwy'r Cynllun Sabothol). Adnabod o leiaf 3 – 4 o ymarferwyr yn flynyddol ar gyfer hyn.
- Llunio 'Polisi Iaith' enghreifftiol at ddefnydd pob ysgol yn fewnol gan gynnwys e.e. y disgwyliad pan yn recriwtio o safbwynt y Gymraeg, disgwyliad o ran defnydd o'r Gymraeg, ymddygiad proffesiynol a'r Gymraeg ayyb.

- Cydweithio gyda'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol er mwyn hyrwyddo manteision astudio'r Gymraeg fel pwnc ac ennill cymhwyster ar bob lefel ynddi e.e. defnyddio deunyddiau hyrwyddo yn nosweithiau agored a nosweithiau opsiynau'r ysgolion uwchradd, hyfforddi arweinwyr ysgol ar bob lefel am yr angen i hyrwyddo'r Gymraeg fel pwnc.
- Cydweithio gyda'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol a Sefydliadau Hyfforddi Athrawon er mwyn annog disgyblion i ystyried a dilyn gyrfya yn y byd addysg (er mwyn addysgu yn y sector dwyieithog ac i addysgu'r Gymraeg fel pwnc).
- Targedu, cysgodi a mentora disgyblion blwyddyn 10-13 er mwyn eu denu i weld addysgu yn y sector dwyieithog fel gyrfya ddeniadol.
- Mynychu ffeiriau addysg sefydliadau hyfforddi athrawon er mwyn ceisio denu unigolion i addysgu yn Ngheredigion (Bangor, Aberystwyth a Caerfyrddin yn bennaf).
- Cydweithio gyda cholegau addysg bellach er mwyn annog myfyrwyr yno i fanteisio a gwella'u sgiliau iaith er mwyn ennill cyflogaeth yn ysgolion Ceredigion fel cymorthyddion dysgu.
- Sicrhau hyfforddiant lefel uchel i athrawon ar 'Maes Dysgu a Phrofiad - Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu' yn ogystal â'r Gymraeg ar draws yr holl feysydd dysgu a phrofiad eraill.
- Llunio cynllun o hyfforddiant blynyddol ar fethodoleg dysgu dwyieithog llwyddiannus.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

- Bod gweithlu addysg ALI Ceredigion yn gynyddol ei allu i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg ac i addysgu'r Gymraeg fel pwnc.
- Bod cyflenwad o athrawon i allu addysgu'r pynciau presennol sy'n anodd i recriwtio ar eu cyfer e.e. Cymraeg, Gwyddoniaeth(-au), Mathemateg, Ieithoedd Modern, Dylunio a Thechnoleg.
- Bod y gweithlu hwnnw yn ymwybodol o'i rôl wrth gynnig hyder i ddisgyblion i siarad a defnyddio'r Gymraeg yn academiaidd (llafar, darllen ac ysgrifennu) ond hefyd yn gymdeithasol (yn siaradwyr hyderus sy'n teimlo'n rhan/wedi eu hintegreiddio i'w bröydd).
- Bod y gweithlu cyfan yn ysgolion Ceredigion yn gweld y rôl bwysig sydd ganddynt wrth greu disgyblion sy'n siaradwyr hyderus ac sy'n gweld y Gymraeg fel iaith gynhwysol a pherthnasol mewn byd o ieithoedd pwysig eraill.

Sut y byddwn yn gweithio gydag eraill i gyflawni ein gweledigaeth

Bydd y Fforwm yn cyfarfod i gynnig eu barn wrth gynllunio cychwynnol y ddogfen a hynny'n gyntaf ym mis Mai 2021. Unwaith y bydd y ddogfen yn cael ei chymeradwyo gan Lywodraeth Cymru bydd y fforwm yn cyfarfod unwaith bob tymor (ysgol) er mwyn goruchwyllo ei gweithredu a'i gwerthuso.

Bydd oddeutu 10 aelod i'r fforwm gan gynnwys rhan-ddeiliaid y sectorau addysg perthnasol – un pennaeth cynradd ac uwchradd, aelodau o'r tîm addysg sirol, Swyddog Polisi'r Gymraeg a Chydraddoldeb, Swyddog Hyrwyddo'r Gymraeg a chynrychiolwyr o fudiad Rhieni dros Addysg Gymraeg, y Mudiad Meithrin, Blynnyddoedd Cynnar Cymru, Hyfforddiant Ceredigion, Coleg Ceredigion ac Adran Addysg Prifysgol Aberystwyth.

DRAFT